

Interviu apărut în cotidianul "România liberă",
în data de 11 octombrie 2007
jurnaliști: Andreea Nicolae, Costel Oprea

SECURITATEA NATIONALA PRIN PRISMA SERVICIILOR SECRETE

Din SRI va disparea ierarhia militara

Care este, din perspectiva SRI, principalul deziderat al pachetului de legi privind siguranta nationala?

Pachetul aflat in dezbaterea Parlamentului contine patru legi care structureaza organizarea Serviciului Roman de Informatii, a Serviciului de Informatii Externe, a contrainformatiilor, activitatea generala de informatii si statutul ofiterului de informatii. Proiectele vizeaza adaptarea legislatiei romanesti in materie la noua situatie generata de intrarea in NATO si UE. Sunt foarte multe prevederi novatoare care pun intr-o perspectiva mai clara activitatea de informatii. Am spus intotdeauna si repet ca vechile legi sunt desuete, depasite de realitate si sunt expresia unei concepii autarhice de securitate nationala deoarece au fost elaborate imediat dupa Revolutie, cand Romania se simtea amenintata din toate directiile.

Se pune multa pasiune politica in dezbaterea acestui pachet.

Acum este o cu totul alta realitate. Este bine ca a inceput dezbaterea acestor proiecte, chiar cu intarziere, chiar cu pasiune politica pana la urma. In primul rand, ca element de noutate, este reglementarea mai riguroasa in privinta controlului parlamentar. Este foarte important, noi il acceptam evident, in primul rand ca un element de siguranta pentru toata activitatea serviciului. In al doilea rand, cel mai semnificativ aspect este cel legat de demilitarizare. Aici este vorba de un pas fundamental, trecerea de la o concepie militarizata la una bazata pe definirea conceptului ofiterului de informatii ca functionar public cu statut special. Deja ma bucura ca acest statut a fost adoptat in Senat, ceea ce presupune ca, odata dezbatut si in Camera Deputatilor, se va trece la un proces de demilitarizare, ceea ce nu este inasa usor. Vorbim de structurile actuale, concepute in asa fel, intr-un stil militarizat, de ierarhii, de grade, de sisteme de comanda, ceea ce va presupune o adevarata reorganizare a serviciului.

Ce va insemna de fapt aceasta demilitarizare?

Va insemna in primul rand faptul ca ofiterul de informatii va fi definit drept civil, ca un functionar public, inasa ca o categorie aparte de

functionar public. Va disparea deci ierarhia militara, tot ce inseamna element militar. De la structura de ierarhie se va trece la o structura mult mai maleabila, astfel ca ofiterul va deveni comisar. Din SRI va disparea rigiditatea militara. Vor fi aspecte oarecum similare cu ceea ce s-a intamplat la Ministerul de Interne. De fapt imi pare rau ca nu s-a luat decizia si la nivelul serviciilor (castigam foarte mult timp), cand s-a trecut la demilitarizarea Ministerului de Interne. Insa, putem spune pe de alta parte ca exista o diferenta mare intre politist si ofiterul de informatii, tinand cont de specificul muncii noastre, care se concentreaza pe intelligence si analiza si nu pe functia executiva de punere in aplicare a legii. La noi, aceasta schimbare va trebui sa fie una profunda, pornind de la mentalitate, cultura organizationala si continuand cu regulamentele si procedurile de organizare.

Potrivit noii legi, cum se va face aceasta ierarhizare?

Va ramane si o structura militarizata in sistem, va fi Brigada Antiterorista, care are functie de executie, fiind structura de combatere a terorismului. Dar va reprezenta exceptia.

In proiectul de lege se prevede infiintarea unei Autoritati Nationale de Interceptare a Telefoanelor. Cu alte cuvinte, sa nu se mai ocupe serviciile actuale de informatii de interceptarea convorbirilor telefonice.

A existat ideea crearii unei Autoritati Nationale de Interceptare a Comunicatiilor, institutie care sa gestioneze aceasta chestiune. Pozitia serviciului a fost clara: nu este de acord cu aceasta solutie. Senatul, in mod intelept a luat in considerare punctul nostru de vedere. SRI trebuie sa ramana o autoritate in acest domeniu. Altfel, parerea noastra este ca prin crearea unei alte structuri sau alte institutii care sa se ocupe in mod exceptional de inregistrare s-ar crea un alt serviciu de informatii pe de-o parte, iar pe de alta parte, activitatile clasice de contraspionaj sau contraterorism ar putea fi afectate de lipsa acestui mijloc la indemana. S-ar ajunge la instaurarea unui nou sistem, un sistem birocratic de filtrare a informatiilor, care ne-ar putea afecta foarte mult activitatea. De foarte multe ori avem nevoie de viteza de reactie, de o interventie rapida care necesita folosirea acestui mijloc de interceptare. Vorbim in primul rand de combaterea actiunilor teroriste. Va dati seama cat timp am putea pierde pentru obtinerea acordului de la alta institutie pentru a putea intercepta anumite telefoane?! S-ar ajunge la compromiterea actiunii noastre.

Acest proiect incearca totodata sa reglementeze intarirea

controlului Legislativului asupra serviciilor. Parlamentarii au votat in Comisia SRI ca alesi sa nu aiba nevoie de certificat ORNISS pentru a avea acces la informatii clasificate.

Este decizia Parlamentului, nu putem sa o comentam, doar este forul suprem in stat. Dar pot afirma cu mult profesionalism ca nu exista o asemenea larghete in alte state europene si transatlantice, care apartin NATO. Accesul la acest tip de informatii trebuie supus unui control riguros. Nu mai este vorba doar de informatii care vizeaza securitatea nationala a Romaniei (chiar si in aceasta situatie accesul la informatii clasificate trebuie reglementat foarte strict), ci securitatea unui spatiu mai larg, iar riscurile ar putea fi destul de serioase. Nu stiu daca se intelege foarte bine acest lucru la nivelul Parlamentului. Cred ca trecerea prin Legislativ in aceasta forma a proiectului de lege va naste anumite interpretari si va trebui sa ne asumam raspunderea in acest caz in fata NATO.

Cu alte cuvinte, o asemenea decizie ar putea provoca nemulțumiri in randul statelor membre ale NATO si UE.

S-ar putea intampla sa fie mai multa precautie din partea acestora in abordarea unor fenomene de interactiune intre structurile care apartin statului roman si din alte state NATO. Dar aceasta este doar o ipoteza.

Pentru o mai mare transparenta a serviciilor, parlamentarii sustin inclusiv necesitatea accesului la informatii legate de operatiunile intreprinse de SRI.

Ar fi extrem de dificil sa ne desfasuram activitatea curent operativa intr-un astfel de sistem. Nu numai din punct de vedere al securitatii nationale, dar si din punct de vedere al cooperarii externe de tip operativ. Operatiunile in curs au un grad mare de sensibilitate care presupun o etica specifica muncii noastre. Ar trebui sa se inteleaga si pericolul pe care il presupun anumite scurgeri de informatii sau anumite discutii despre actiunile intreprinse de noi. Activitatea noastra risca sa fie afectata, chiar sa fie compromise elemente de securitate nationala, inglobata intr-un cadru mai larg, de securitate NATO. Am sustinut un control parlamentar riguros pe activitatea, legalitatea, actiunile serviciului, dar sa nu se mearga pe zonele operative numai in ideea a aplica asa-zisele standarde europene privind dreptul la informatie. De fapt nici nu exista un standard european in domeniul activitatii de informatii. Trebuie puse in balanta si alte valori, cum ar fi secretul de stat. Trebuie sa se inteleaga foarte bine sensul profesional al secretului, sensul acestuia in activitatea pe care o desfasuram.

Avem o viziune foarte clara din acest punct de vedere.

Dar ce ar insemna din punctul de vedere al SRI controlul parlamentar?

Ar insemna in primul rand un control al legalitatii actiunilor intreprinse de SRI, informari curente asupra unora dintre actiunile pe care le intreprindem, zone abordate din domeniul securitatii nationale, informatii care se transmit beneficiarilor si consumatorilor de intelligence, cum ar fi institutiile de stat, primul ministru, presedintele. Acest control ar putea sa insemne si posibilitatea alesilor de a vedea cum actioneaza serviciile la fata locului. In acelasi timp se pot purta discutii cu sefii serviciului, audierea directorului serviciului. Din pacate, eu pot spune ca alte structuri de informatii nu sunt atat de puternic controlate cum este SRI. De exemplu, Directia de Informatii din cadrul Ministerului de Interne sau Directia de Informatii a Armatei. Ma rog, exista un control formal prin Comisia de aparare din cele doua Camere.

O prevedere din pachetul legii privind siguranta nationala spune ca serviciile nu pot folosi decat bani de la buget, sugerandu-se faptul ca se interzice SRI-ului infiintarea de societati comerciale.

Eu cred ca se creeaza si aici niste confuzii foarte mari, uneori greu de inteles. Se acrediteaza ideea ca serviciul desfasoara activitati comerciale inducandu-se perceptia ca sunt interse pur economice pentru anumite persoane din SRI. Respingem clar si hotarat o asemenea acuzatie. Noi suntem finantati de la buget si functionam ca orice institutie de stat. Pe de alta parte, serviciile pot folosi mijloace speciale de informatii care impun anumite acoperiri. Dar, sa se inteleaga foarte clar, acest lucru este facut de orice serviciu de informatii, nu in scop economic, ci unul pur profesional. Trebuie sa se faca o distinctie clara intre interesul pur economic si interesul profesional, care presupun anumite actiuni sub acoperire. Din pacate, s-a dat o conotatie gresita din anumite motive politice, ideologice.

O adevarata disputa a reprezentat-o inclusiv asa-zisa racolare a unor persoane din zona presei, a ONG, a clasei politice pentru furnizarea de informatii.

Exista, fara indoiala, o serie de incompatibilitati in diferite zone, cum ar fi in primul rand zona justitiei, dar si in zona politica, intr-o anumita masura. Dar acest aspect nu trebuie vazut (in caz ca avem de a face

cu siguranta nationala), in sensul de a putea limita cumva capacitatea serviciului de a-si desfasura activitatea prin asemenea surse. Am spus intotdeauna: nu cerem mai mult decat au alte servicii puternice, europene si transatlantice. Nu vrem sa actionam decat in cadrul legal si constitutional. Dar, pe alta parte, nici nu ne putem limita capacitatile de actiune daca se doreste realizarea unei activitati in domeniul securitatii nationale pentru protejarea statului si a cetateanului.

Cu alte cuvinte, aveti nevoie de anumite persoane, din diferite zone de activitate, care au acces la informatii pentru a preveni actiuni legate de siguranta nationala.

Exact.

Cum apreciati pana acum colaborarea cu parlamentarii pe legea sigurantei nationale?

A fost una dificila, datorita multor factori, desi am un respect deosebit fata de membrii comisiei de specialitate. As fi dorit poate si intelegere mai profunda asupra sensibilitatii muncii pe care o desfasuram si asupra lucrurilor bune pe care le facem pentru securitatea nationala. Uneori, exagerarea unor pasiuni politice sau ideologice au exagerat ideea controlului parlamentar asupra serviciilor. Am fost deschisi intotdeauna controlului, dar, din pacate, mediul exterior din punct de vedere politic a pus un soi de presiune mai mare decat era necesar acest lucru. Am discutat cu membrii comisiei si sper ca voi primi intelegerea necesara pe viitor.

SRI a fost, din pacate, implicat in conflictele politice din ultimii ani. Credeti ca instabilitatea politica poate reprezenta un pericol pentru siguranta nationala?

Nu cred ca este vorba de aspecte legate de siguranta nationala. In schimb, uneori serviciul pare a fi prins la mijloc, la intersectia unor forte aflate in dispute politice, ceea ce ne obliga mai mult decat trebuie sa luptam pentru neutralitate si impartialitate si sper ca o facem bine in ciuda unor perceptii si a ceea ce se vehiculeaza la nivel retoric.

Simtiti ca se incearca ca SRI sa fie tarat in acest conflict? Exista presiuni politice asupra serviciului?

Am raspuns la intrebare. Chiar am raspuns.

60 DE SECUNDE

Despre efervescenta organizatiilor teroriste

Romania s-a angrenat in razboiul antiterorist, este prezenta pe diferite fronturi alaturi de aliatii NATO. SRI a observat o activitate mai intensa a organizatiilor teroriste pe teritoriul nostru?

SRI coopereaza in acest moment cu peste 80 de servicii din spatiul euroatlantic, dar si din alte zone, datorita gravitatii acestui fenomen. Este unul dintre cele mai credibile servicii din punct de vedere al capacitatii de analiza si de participare efectiva la combaterea acestui fenomen. Evident ca odata cu participarea militara in diferite zone - Afganistan, Irak - odata cu dislocarea bazelor militare in Romania, dar si sporirea si cresterea capacitatii de circulatie a persoanelor, acest aspect va deveni mult mai preocupant pentru statul roman si incercam, ar trebui sa incercam, la nivel de opinie publica sa constientizam acest posibil pericol care nu ocoleste din punct de vedere al posibilitatii, Romania.

Ati simtit o oarecare efervescenta in ultima perioada a acestor organizatii teroriste?

Pot sa spun ca da.

Maior, o cariera de diplomat

George Cristian Maior a fost validat in Parlamentul Romaniei ca director SRI pe 4 octombrie 2006, fiind propus in aceasta functie de presedintele Traian Basescu. A fost membru al PSD, ales senator pe listele acestui partid in legislatura 2004-2008. A fost secretar de stat si sef al Departamentului pentru Integrare Euroatlantica din Ministerul Apararii in perioada 2000-2004. Din 1992, Maior este diplomat in cadrul MAE. Este absolvent al Facultatii de Drept a Universitatii Babes-Bolyai din Cluj-Napoca, dupa care a absolvit o universitate de drept comparat in SUA, fiind si doctor in drept. George Maior este fiul lui Liviu Maior, fost ministru al Invatamantului in perioada 1992-1996 si apoi ambasador in Canada.